

af Stykker, f. Eks. Operaer, og saa vilde have Ret til at opføre reciterende Skuespil, skulde der ny Tilladelse til. Man vil deraf se, hvorledes man i Tyskland, begyndende i 1869 med fuldstændig fri Teaterdrift, bestandig er vegen tilbage, saaledes at man vel ikke har overladt det hele ganske til Administrationen, men dog har sat visse, almindelige Betingelser, som Administrationen kan fordrø for at give Tilladelse, og derved betinget sig temmelig fri Hænder. Hvad der turde være det interessante ved hele denne Sag, og som der er Grund til at lægge Mærke til her til Lands, hvor vore Skuespillere synes at være i ret høj Grad opsatte paa at faa fuldstændig Frihed, er, at det er Teaterpersonalets Forening, der har drevet paa, og som bestandig over for Regering og Rigsdag, der forholdt sig kølig velvillige, har søgt at stramme dem op til ny Bestemmelser. Det er mig meddelt, at man endnu blandt Skuespillerforeningens Medlemmer ønsker Tøjlerne yderligere strammede. Jeg har udviklet dette, fordi det maaske kunde have sin Betydning med Hensyn til Bedømmelsen af, hvorledes Forholdene kunde ventes at ville udvikle sig herhjemme. — Nu skal jeg nævne Lande, hvor man har Privilegiesystemet, saaledes Rusland, Østerrig, Sverige-Norge og delvis England, og da ganske kort meddele, hvorledes det er i England. Der skelner man mellem, om et Teater skal anlægges uden for London eller i London, „i Hovedstadens og de kongelige Residensers Distrikt“, som det hedder i Loven. For at anlægge et Teater uden for det „egentlige London“ fordres en Koncession af 4 Fredsdommere under en Distriktssession“. Fredsdommerne udstede et Regulativ til Sikring af Orden og Sædelighed, der skal stadfæstes af Indenrigsministeriet, og Overtrædelse af Regulativet eller Tumult giver Fredsdommerne Ret til at lukke Teatret. I London, eller som det altsaa hedder i Loven: „i Hovedstadens og de kongelige Residensers Distrikt“ gives Tilladelsen til Oprettelse og Drift af et Teater af Lordkammerherren. Den storbritanniske Hofstat er delt i 3 Hovedafdelinger, hver med sin Chef, og for den ene af disse Afdelinger er Lordkammerherren Chef. Der er en Teatercensur, som ansættes af ham og udøver Teatercensuren i hans Navn. Overtrædelse af Censuren straffes med Pengebøder eller Koncessionens Inddragelse. Det er desuden i den engelske Teaterlov bestemt, at den paagældende skal fremvise

en vis passende Formueltstand, inden der kan tilstaaes ham Teaterprivilegium.

Hermed har jeg givet en Paavisning i korte Træk af Forholdene i Udlandet. Jeg skal nu først fremhæve, at et er, hvad der for den almene Betragtning kan siges at være det principrigtigste, og et andet, hvad der er det praktiske. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgkreds (Philipsen) henviste til Grundlovens § 83 om den lige Adgang til at ernære sig paa enhver Maade, som ikke er i Strid med Almenvellet. Men herved maa man huske paa, hvad der særlig blev fremhævet af det ærede Medlem for Kjøbenhavns 13de Kreds (Meyer), at Teatrene ikke blot ere Adspredelsesanstalter men tillige Dannelsesanstalter for det store Publikums Følelseliv, Manerer o. s. v.; men naar det er Tilfældet, kan man ikke alene tage Hensyn til dem, der skulde spille Komedie, og til, hvad der maatte passe dem bedst, men der maa ogsaa tages Hensyn til, hvad der bedst stemmer med det almene Vel. Foruden et vist sædeligt Niveau, maa der kræves et vist Dannelses-Niveau hos den, der skal drive et Teater. Hertil kommer et meget vigtigt Punkt, som ikke maa glemmes af dem, der ville have Teaterfrihed, og det er, at ethvert Teaters Eksistens og Drift betinger en stor Mængde Familiers Underhold, Skuespillere, Statister, Musikere og øvrige tjenende Personale. Gaar et saadant Teater fallit, og det sker i Begyndelsen af en Sæson, bliver en stor Mængde Familier brødløse. Bliver der nu Overflod paa Teatre, hvad der skete i Tyskland, faar man et Proletariat, som er i højeste Grad ilde faren. Gaar et Teater fallit, naar der er for mange af dem, er det ikke blot i Øjeblikket, at det paagældende Personale staar ledigt paa Torvet, men det kan ikke vente at blive anbragt igen. Ganske vist kan ogsaa, hvor Teatrenes Antal er begrændset, et Teater gaa fallit, men naar der ikke er for mange af dem, ødelægges Chefens Fallit ikke Skuespillerne — det have vi set her i Kjøbenhavn — de kunne bjerge sig ved at spille videre under en ny Ledelse eller „paa Deling“. Man maa derfor sikres mod, at Antallet ikke bliver større, end hvad det kan anses for passende i Forhold til Befolkningen. Saaledes som § 1 i Lovforslaget er affattet, kan jeg ikke gaa med til den; der maa paa en eller anden Maade kunne skaffes fornøden Garanti til Veje for en god, sund og fornøftig Udvikling.

Jeg skal saa gøre nogle Bemærkninger